

POGAŇNAJ BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

7. číslo

Budyšin, julij 1971

Lětnik 21

Hrono na pražnik 1971

Ja so njehańbujowu ewangeliju w Chrystu. Rom. 1, 16

To je wosobinske wuznaće japoštoła Pawola. Runje tuto wuznaće je sebi naš D. Měrcin Luther přiswojil. Na pomniku we Wittenbergu před měsćanskej cyrkwju z porstom na tuto městno we wotewrjenej bibliji pokazuje. Wuznaće je džěl křesćanskeje wěry. Bjez toho njeńdže. Wuznać móžeš swoju wěru na wšelake wašnje. Wuznaće chceš tež być naš Klukšanski cyrkwiński džěl, a to wuznaće k starej wěrje a – k nowemu časej. Woboje w jednym je móžno. Wo tym smy slyšeli w Klukšu.

Tudy so jedna wo jasne wuznaće k ewangelijowu Chrystu. A swj. Pawoł tudy wuznawa, zo so toho njehańbuje. Hańba je začuće, tež wot stworićela nam date. Dwělomneje, špatnje wěcy ma so čłowjek hańbować, nic pak wjesoleje powěsće. Tak rěka „ewangelij“ po serbsku. Dale praji Pawoł: „Přetož wón je móc!“ Mocy so tola nihtó njetrjeba hańbować, ale slabosće! Husto pak je tomu tak, zo so snano młody pachol chwali wšěch swojich njepočinkow, kak wjele wopoya wón znjese, kak wjele přecelkow ma a zjeba atd. A ewangelijska, kiž je móc, so někotryžkuli hańbuje. Wón by kemši šol, ale wón so toho hańbuje.

Ně, my jako přeswědčeni křesćenjo nimamy so hańbować tutoho krasneho dara ewangelijskeho. Hišće raz: „Wón je móc!“ – „Wón je dynamit“, tak steji w grjekskej prateksce. Kóždy to rozumi, tež hdyž njeje grjekska rěč nawuknyl; dokelž kóždy znaje cuze slowo „dynamit“. A kajku móc dynamit ma, kóždy wě. Tajku móc ma a dyrbi za nas měć Boží swjaty ewangelijski! Njehańbujmy so jeho na žadyn pad!

Swjatkki smy spěwali:

My zjawnje wuznać chcemy
srjedz lutej' njewěry,
zo za Chrystusom džemy
a jemu služimy.

Daj njepřecelam stawać,
so zlobić pohanstwu,
my wšu česć chcemy dawać
tu ewangelijsku.

La.

Wohen

Cyrkej swj. Jakuba w Sangerhausenje bu njeźelu, 2. meje 1971, rano zahe wot wohenja potrjehena. Škoda wučini najmjeńša 600 000 hriwnow. W cyrkwi nutřka njeje wohen ničo wobškodził, tola hašenska woda je wulku škodu načiniła a přede-wšěm dobre pišćece zničila. Škrěčki z wuhjenja běchu přičina njezboža.

Něhdy: w septembru do Chwaćic!

Stó z nas fararjow staršeje generacije njezačuwa při tutym hesle radostne, njezapomnite dopomnjeća? Daloko wróće leži čas, w kotrymž nam Chwaćičanska fara durje šěroko wotewěraše a farska swójba nas přeco zaso nanajwutrobnišo witaše! To běše w lětach po 1930.

Cehodla do Chwaćic? Tam bě z fararjom wyši farar Zarjeńk, kotryž měješe nadawk, w serbskim homiletiskim seminarje młodych studentow bohosłowstwa w serbsčinje kublać. A tehdy bě to nahladna – ale tež pisana – črjoda studentow. Někotři běchu wot domu Serbja, někotři chcychu hakle serbsčinu nawuknyć, někotři zaso nas Serbow jako pilni awtodidakća z nawuknjenej serbsčinu překwapjachu. Spominam na bratra Bamža, pozdžišeho fararja w Minakale, kotrehož je Bóh nam wšitkim přezahe wotwołał. Hdyž prawje hromadže liču, smy někak 14 studentow

w Chwaćicach byli: Lazar-Bukečan-ski, předsyda konwenta a tehdy naš senior, Wirth-Njeswačanski, naš serbski superintendent, Hornčer-Hučinžanski, Šolta-Drježdžanski, přjedy w Rakecach, Fulant-Lupjanski, Rychtar, naslědnik Zarjeńka w Chwaćicach, bohužel we wójnje padnył, Wille, krótko lěta z fararjom w Steinigtwolmsdorfje, tež we wójnje wostał, Bamž Hendrich, jeho bratr, Pěť, kotryž je potom na wučerstwo studował, Resch, Junge, Peukert, kotřiž su so potom tola do Němcow dali a so tak zhubili, a ja, kiž sym tute dopomjenki napisał. – Nutrnje mamy wšitcy spominać na swojeho wučerja, nam lubeho wyšeho fararja Zarjeńka – a to z wutrobnej džakownosću! Wón je spytał, nam jara wušiknje lubosć k serbsčinje zbudzić. Kajke rjanosće a wosebitosće našeje serbskeje rěče je nam wotkrył a pokazal!
(Dale na 3. stronje)

Na předariskim seminarje w lěće 1933 w Chwaćicach: přědku sedžo: wyši farar Zarjeńk z mandželskej; přeni rjad wotprawa nalěwo; Herman Rychtar z Rakec, farar w Chwaćicach, we wójnje padnył; Karl-Heinz Wille ze Stróže pola Rakec, farar w Steinigtwolmsdorfje, we wójnje padnył; dwě pomocnicy hospozy; Junge z Lipska; Gerhard Wirth ze Stróže pola Rakec; druhu rjad wot prawa nalěwo: Resch; Kurt Pěť z Drježdžan, nětkle direktor Serbskeho wučerskeho wustawa; Pawoł Albert z Cyžec, farar w Budyšinje; Arnošt Hornčer z Wósporka, farar w Hučinje; Hajnc Šolta z Drježdžan, farar w Rakecach a nětko w Drježdžanach; Měrcin Fulant z Koporc, farar we Lupoji; posledni rjad: Herbert Peucker z Drježdžan, farar a docent na Lipsčanskim misioniskim seminarje; Bamž, bratr njeboh Minakalskeho fararja, farar w Magdeburgskej wokolinje.

Ewangelscy a katolscy Serbja zhromadnje Boha Knjeza chwala

Na rjanej slónčnej njedželi w juniju loňšeho léta mějachmy w Husce lubych hosći: na dopóldnišej němскеj Božej službě slepych a jich předwodžerjow z Budyskeje a Biskopičanskeje wokoliny, a na popóldnišich serbskich kemšach katolskich bratrow a sotry z hornjołužiskich wosadow. Běše to rjane zetkanje na a po ekumeniskej Božej službě w cyrkwi a na žurli při šalce kofeja a péknej serbskej zabawje. Běchmy za tajke zetkanje wulce džakowni, wosebje hdyž ze stawiznow Husčanskeje wosady zhonimy, zo bě z časami njeľubozne wadženje mjez katolskimi a ewangelskimi cyrkwinskimi wyšnosćemi, fararjemi a wosadnymi. Huska měješe wot 1559 hač do 1619 – móhľrjec – 60lětnu wójnu wěrywuznačow.

Tuto wadženje bě sobu zawinowane přez wosebite politiske wobstejnosc w Husčanskej wosadze. Wona wopřija tehdom 14 wsow. Sydom z nich sľušachu k hornjołužiskemu wobwodej a z tym katolskemu kejžorej, kiž běše zdobom kral čěskich krajow a markhrabja Hornjeje Łužicy. Te tamne 7 wsow pak sľušachu k Mišnjanskim krajam a běchu tohodla ewangelskemu saksckemu kurwjerchkej poddane. Cyrkwinske sudniske prawo (powołanje, wobkrućenje a zapokazanje fararjow) za „Mišnjanske wsy“ měješe Mišnjanske (ewangelske) konsistorstwo, zastupowane přez kurwjerchowski zarjad w Stolpinje. Tuto prawo wukonješe pak za „hornjołužiske wsy“ Budyske (katolske) tachantstwo. Wužiwoju tuto cyrkwinske sudniske prawo, wadžeštaj so čěski kral a sakscki kurwjerch wo Husčansku wosadu.

Wšelke pospyty, so mjez sobu dojednać, wostachu bjez wuspěcha. Hu-

sčanski katolski farar Jenč zapowě Hodzijskemu fararjej, kotryž běše mjez tym k ewangelskej wěrje přestupil, cyrkwinsku daň dale plaćić. Hodzijski farar běše tehdom hišće cyrkwjenc (patron) Husčanskeje wosady. Wosadni tamnych 7 Mišnjanskich wsow na to swoje cyrkwinske dawki Husčanskemu fararjej wjace njeplačachu.

Jako bě 1608 Husčanske farske městno wosyročene, powoľa Hodzijski farar jako patron ewangelskeho fararja za duchowneho do Huski. Budyske tachantstwo pak tuto powołanje nje wobkrući a zdobom prikaza, zo by so při durjach Husčanskeje cyrkwy zámek pripravil, zo by Boži dom za ewangelskeho duchowneho a za ewangelske Bože služby zawrjeny wostal. Za wosyročene farske městno pak powoľa tachantstwo katolskeho měšnika. Hdyž kurwjerch Křesćan II. zhoni, što bě so w Husce stalo, prikaza wón, zo by so pódla tamneho zamka při cyrkwinych durjach dalši zámek připowěsnył, zo njebychu tež katolscy wosadni a jich farar Boži dom za swoje služby wužiwać móhli. Ewangelscy wosadni wopytachu w tutech časach Bože služby w Hodziju abo we Wjazońcy, katolscy pak chodžachu kemši na Husčanske pohrjebnišćo!

Hakle hdyž 1611 čěski kral Maćij Budyšin wopyta, rozsudži wón, zo matej so wobaj zamkaj wotstronić, zo by cyrkej so po třoch lětach zaso za Bože služby wužiwać móhla. Do wosady so nowy katolski farar powoľa. Sydom lět pozdžišo wudyri 30lětna wójna, a zaso lěto pozdžišo (1619) začahny přeni ewangelski farar do Husčanskeje wosady, nimale sto lět po tym, zo bě so reformacija we Wittenbergu započala.

Serbske kemše w Drježdžanach

Dnja 26. julija 1848 poda so 16 Serbow pod Imišowym wjednistwom do Drježdžan a woteda tam přerju serbsku próstwu pola ministerskeho předsydy, dr. Brauna. Próstwu bě 5 000 Serbow podpisało. Po tym poda so tuta serbska delegacija tež do Pilnicy, hdžež ju kral Jan přija. Nas džensa zajimuje, zo je sej Imiš tehdy 12 króc serbske Bože služby a štyri króc spowědž za ewangelskich a katolskich Serbow w Drježdžanach žadał. Dowolene buchu jenož štyri Bože služby wob lěto.

Ministerstwo za kultus a zjawne rozwučowanje wuda dnja 18. septembra 1848 tajki porjad: „W Drježdžanskej Křižnej cyrkwi dyrbi serbski duchowny wot 11 hodž. lětnje štyri ewangelske serbske Bože služby ze spowědžu a z wudželenjom Božeho wotkazanja wotměć a serbscy spěwarjo dyrbja spěwać.“ Něk bližeše so džej, zo móžachu Drježdžanscy Serbja w lubej maćernej rěči Bože slowo we wulkoměse sľyšeć. Druhu njedželu adwenta, dnja 10. decembra 1848, wotmě so přerja serbska Boža služba. Wulka syła Serbow bě so zěšla. Přez tysac je jich farar Imiš naličil, a 219 bě spowědných. 50lětny jubilej bě manifestacija ewangelskich Serbow w Drježdžanach – 1 600 kemšerjow bě so zhromadziło. Farar Rjeda z Budyskeje Michalskeje wosady nawjedowaše liturgiju, farar Jakub z Njeswaćidla předowaše na zakladže 23. psalma. Wot tamneho časa su wšitcy serbscy fararjo z Łužicy radlubje Drježdžanskej serbskej wosadze z předowanjom a z wudželenjom Božeho wotkazanja sľužili hač do džensnišeho dnja. Podpisany je w lěće 1937 w Křižnej cyrkwi před nimale 300 Serbami serbske předował. Wšitcy kemšerjo so zhromadžichu k Božemu bliđu. – Njezapomnity je Drježdžanskim Serbam wyši farar Domaška z Budestec, kotryž je so 25 lět hač do swojeje smjerće w lěće 1930 wo Drježdžanske serbske Bože služby starał. Serbske kemše su lěta doľho swěru přihotowali tući serbscy bratřa: Kaltšmit, Guda, Kalich, Krawc, Solta, Zahrodnik, Janec a nětko knjeni Zahrodnikowa.

Poněčim je ličba serbskich kemšerjow džej a bóle woteběrała. Wokoło 20 serbskich wosadnych so předy w Lutherowej cyrkwi, nětko w cyrkwi swj. Marka zetkawa.

Z wutrobnej džakownoscju spominaja Drježdžanscy serbscy wosadni na serbskich fararjow, kotřiž jim sľuža, wosebje pak tež na superintendenta Wirtha, kotryž je so přeco swěru wo serbske kemše w Drježdžanach starał.

H. So. w Drježdžanach-Lubenicach

Klětu w Utrechće

Centralny wuběrk Ekumeniskeje rady, kotryž bě so naposledk w januaru w etiopiskej stolicy Addis Abeba schadzował, wotměje swoje přichodne poseđenje w awguscě 1972 w Utrechće (Hollandska).

Třeće zeńdženje zwjazkoweje synody

Synoda Zwjazka ewangelskich cyrkwjow w NDR wotmě wot 2. hač do 7. julija w Eisenachu swoje třeće zeńdženje. Hłowny tema zeńdženja rěkaše: „Cyrkej za druhich – swěćenje a sľužba wosady“. Přeni króc po založenju zwjazka mějach so synodalni (je jich 60) ze wšitkich krajnych cyrkwjow NDR zaběrać ze zakladnymi prašenjami křesćanskeje eksistencije w socialistiskej towaršnosći.

Policist je z duchownym

Seržant Londonskeje policije, 32lětny Barry Wright, bu ordinowany na duchowneho anglikanskeje cyrkwy a skutkuje nětko jako pomocny duchowny w jedneje Londonskej wosadze. Po swojej policajskej službě, kotraž traje wšednje wosom hodžin, wotměwa Wright Bože služby, paćersku wučbu a swj. Bože wotkazanje. Je to přeni nam znaty přikład, zo je policist zdobom duchowny abo duchowny zdobom policist. Přećelaj Wrighta so tuchwilu tohorunja na duchowsku sľužbu přihotujeta. Staj wobaj kaž wón policistaj, piše pólski časopis „Zwiastun“.

Nowy ruski patriarch

Krajny koncil Ruskeje prawosławneje cyrkwy je metropolita Pimen a Kruticy a Kolomny jednohłónsje za noweho patriarcha Moskwy a cyłjeje Ruskeje wuzwolił. Patriarch Aleksej běše w aprylu 1970 wumrěł. 61lětny patriarch Pimen bu 3. junija na swjatočnej Božej službě w Moskwje wuswjećeny. Na Božej službě wobdžělichu so wuznamni zastupnicy Ekumeniskeje rady cyrkwjow, Watikana a prawosławnych cyrkwjow z druhich krajow.

Za měr

Na přeprašenje Bolharskeje prawosławneje cyrkwy je so komisija Křesćanskeje měroweje konferencije wot 7. do 10. meje w bolharskej stolicy Sofija schadzowała. Tema rěkaše: „Róla młodych křesćanow w anti-imperialistiskim wojowanju“. Zastupnicy wšelakich cyrkwjow a křesćanskich zhromadženstwow z Azije, Afriki, Łačanskeje Ameriki, USA a Europy so na tutym zetkanju wobdžělichu. W džělowej rozprawje rěka, zo je wojowanje přećiwu imperializmeju džensa wazny wobstatk we wojowanju wo měr.

Što wěmy ze stawiznow Hodžijskeje wosady a jeje Božeho doma?

Štóż po dróze z Biskopic do Budyšina jědze, toho hižo zdaloka wěža Hodžijskeje cyrkwe strowi. Někto po wobnowjenju wona hišće jasnišo do wokolicy pokazuje. Na skalu natwarjena je Hodžijska cyrkej lětstotki přežala. Je možno, zo je před tysac lětami na tutym městnje přerňa cyrkwička stała. Što přeradža nam stawizny z tamnych lět?

Křesćansku wěru na prawym boku Łobje rozšěrjeć, to bě nadawk Mišnjanskich biskopow. K tomu woni pak pomoc wjerchow trjebachu. Wot nich sebi wuprošachu zemju abo krajinu za cyrkej a jeje misionarske džělo, zo bychu předarjo abo tež biskopjo cyrobu a bydlenje měli. Hakle tak běše jim možno, po Serbach ewangelij předować a wo Jězusu Chrystusu swědčić. Mamy písomny dokument, kiž nam powěda, zo je kral Hendrich II. tři krajiny ze wšěmi k nim slušacymi lěsami, rěčkami a druhimi ratarskimi wunoškami Klósterskej cyrkwi w Mišnje darił. Jedna z tutych krajinow měješe mjeno „Godouui“, to je naš Hodžij! Wo nim so potajkim přeni raz w léce 1006 piše. Pozdžišo so po

wěda, zo je biskop Beno, kiž je w Hodžiju wot 1066–1106 skutkował, biskopsku nuknicu Hodžij swojej mačeri za bydlenje přewostajil.

Byrnjež je tu biskop Eiko abo Eido najskerje hižo wot léta 1006 jako misionar skutkował, je so tola hakle 1076 pod biskopom Benom, kotrehož mać rady w Hodžiju přebywaše, cyrkwička natwarila. Pod biskopom Janom VI. ze Salhausena je so najskerje wot 1506–1512 Hodžijska cyrkej znowa a wjetša natwarila. Do toho časa steješe tu stara cyrkwička, natwarjena po bycantiniskim wašnju.

Poměrnje pozdže so w Hodžiju ewangelska wěra zawjedže. Přerňa ewangelska Boža služba so tu 2. februara 1559 pod nowym duchownym Jakobom Finklerom wotmě.

W léce 1580 so cyrkej wotpali. Z Božim domom bu tež jeho 6 rjanych zwonow zničenych. Po tym naša cyrkej ženje wjace 6 zwonow njeměješe.

Nowa cyrkej so bórže zaso natwari, a sto lět pozdžišo, w léce 1680, blysk do wěže dyri. Drjewjana třecha so wotpali. Wot 1680 sem so cyrkej wjacekróć nutřka přetwari. Staru třechu

su 1862 zwottorhali a nowu třechu wo 5 m znížili, kajkuž ju džensa hišće wohladamy. Skónčnje wótc Serbow, H. J. Imiš, cyrkej w léce 1892 znowa přetwari, a wona dósta dvě wěži. 1968 smy tutej wěži ponowili a smy wjeseli, zo mózachmy wěži z koporom prikryć. Bóh chcył dać, zo bychmy dospołne zwonkowe wobnowjenje Božeho domu bórže dokónčić móhli. Při tutej skladnosći prajimy wšěm wosadnym za dary džak a wosebje džakujemy so starym wuměnkarij, kotřiž su nam najswěrnišo pomhali!

Tak so nadžijamy, zo budže předezwate džělo hać do léta 1976 skónčene, dokelž chcemy potom 900lětny jubilej Hodžijskeje cyrkwe swjěčić.

Bóh Knjez zdžerž nam k tomu měr a žohnowanje, tež k twarjenju Božeho domu w našich wutrobach, zo njeby so stało, zo smy drje cyrkej w Hodžiju wobnowili, w našich wutrobach pak bychu so lute rozpadanki namakaće! Bóh Knjez chcył nam dawać krutosć a lubosć k twarjenju a k ponowjenju nutřkowneho čłowjeka!

Něhdy: w septembur do Chwaćic!

(Pokročowanje z 1. strony)

Džak tež wšěm swójbam, kiž su nam komorku přewostajili: Dreslercy, Abškecy, Rječkecy, Stanecy a druzi.

Dnjowy porjad bě wězo kruće postajeny. Rano w sedmich zhromadžichmy so na farje k snědanju. Hana z Bjedrušec — dyrbyju ju mjenowac — je so tak lubosćiwje wo naše čelne derjeměće starała. Na wsy — wězo po burskim wašnju — sydaše k snědanju w kropje muka. Měščanskim bratram bě to najprjedy njezwučena wěc, a tola šlapachu sobu, jako widžachu, kak tuta wostrozbnjaca poliwna tež wysokodostojnemu knjezej fararjej słodžeše. A potom džěchmy do korčmy. Na puć dóstachmy lubosćiwje poskičenu cigaru. Lubi čitarjo, njenastróže so! Njendžechmy na piwo tak rano zahe, ale k džělu. Žurła pola Nowakec běše naš „auditorium maximum“ — rumnosć kublanja. Chutnosć dnja so započa. Kěrluš, džěle z katechizma, w nocy nawuknjene, dyrbjachmy z hlowy z dobrym wurjekowanjom přednošowac. To njebě přeco tak jednora wěc. Cigara nam wjace luba njebě. Ale luby jandžel přindže přeco w prawym wokomiku. Hana z Bjedrušec so pokaza w durjach z wulkej kobjelu z dobrymi pomazkami. Něchtó měješe přeco zaso zmužitósć bjez dowolenja prajić: „Přestawka!“ — „Je hižo zaso tak daleko?“ na to farar. Ale Hana běše kaž časnik. W 9.30 hodž. bě čas swačiny. To bě wona postajila. K duchownemu džělu slůša čelne posyljenje. W korčmarskej zahrodze mjez skludny mi kačkami nam dobre pomazki wulkotnje zesłodžachu. Tak zesyljenje smy rady hać do 12.00 hodž. džělali. Po wobjedze mějachmy přestawku hać do dwěmaj. Zaso na farje so zhromadžichmy a to k serbskej roz-

mołwje; wězo při dobrym kofeju. To běchu za našich němskich bratrow wažne hodžiny. Dyrbjachu sobu serbsce rěčeć. Jich pospyty klinčachu nam husto kaž žorty. Tola při tym su najwjace nawuknyli. — Na wječor smy pak potom hišće zwjetša pilnje džělali. Mějachmy so na Bože služby prihotowac. Koždu njedželu měješe jedyn druh student předowac, jedyn jako liturg skutkować, jedyn džěčikemše přewzac. Wob tydženju mějachmy tež hišće wječornu Božu službu. Tajke prihotowanje žadaše sej tróšku pilnosće. Kritiku dyrbješe sej koždy lubić dać a to hižo po pruwowanskim předowanju. Wěste čěže měješe někotryžkuli při nawuknjenju spěwanja liturgije. Ale spěwac móže koždy někak nawuknyć, to je so w Chwaćicach dopokazalo. Njezapomnity začičsć mamy hišće wšitcy wot njedžele w Chwaćicach. To bě nje-džěla! Boži dom dwójce derje wobsadženy! Hać su wosadni tehdy wjace chwile měli hać džensa? Njewěrju!

Zo běchmy tež na druhim polu jako mlodži čłowjekojo wobdarjeni, na to so hišće džensa tón abo druhí z Chwaćičanskeje wokolicy dopomina. Wjesny wječor w Nowakec žurli, wot nas wuhotowany, slůšeše tež k wšemu tomu. Jedyn tajki wječor je mi njezapomnity. Bratr Wirth bě nawjedowar. Widžu jeho, kaž so to slůšeše, w dolhim kabaće. Pisany program bě wězo wumělski! Solokwartety dyrbjachu so wospjetowac. Bratr Wille zbudžeše ze swojej komiku wulki přiklesk. Na kóncu wustupi spodžiwny cirkus. Zwěrjata z člowskim rozumom! Bratr Wirth jako direktor pokaza tam wosebite talenty. Praskanje z kředom bě sej derje priswojil. A zwěrjata postuchachu na praskanje kaž w cirkusu. Hosćo běchu wězo

nam jara džakowni. Słyšu hišće hrimotace smjeće. Naš wučer, farar Zárjeńk, bě ze swojej mandželskej cyle hnuty a kusk překwapjony, zo tež to zamózachmy. Po počnocy smy jemu hišće před woknami wječorny spěw zaspěwali. Wón tajke nócne — kusk budžace — spěwanje prawje rozumješe. Chcychmy jemu tola swoju lubosć pokazać. — Chwaćičanski čas je dawno nimo. Smy džakowni wšěm, kiž su nam jón zmóžnili. Bratrowstwo mjez nami je tam nastalo a hać do džensnišeho dnja wostalo. P. A.

Připoldniša zabawa

Po kołbasce z kisałymi bėrnami abo caltami (a mojedla tež z piwkom; smy džěn w korčmje wobjedowali!) započa so pod wustojnym a wočerstwajacym nawjedowanjom wosadneho fararja tak mjenowana připoldniša zabawa z wjele rjanymi serbskimi pėsnjami a z krótkimi narėcemi. Wězo njesmėdžese pobrachowaca naš stary mišter zbasnjehoho slowa, bratr C a b r a n z Poršic. Jara smy so tež wjeselili nad třomi pėsnjami, kotrež je nam farar Stradal z Hronova zanješ. Wosebje sym sej spomjatkował tamnu džěčacu pėsen, w kotrež so tak pėknje wo tym rėci, zo je Bóh Knjez wšitko stworil. Serbski superintendent přeradži něšto wo swojej planowanej jėzbje do Bołharskeje, a my smy jemu lube postrowy sobu na puć dali, wosebje našemu česćenemu bratrej K. P. L a n š t j á k e j w Praze, kotryž njemóžeše lėtsa mjez nami bęc. Po spěwanju smy so dali do tykanca a kofeja. Ach, tónle dobry Klukšanski tykanc! Hižom na sobotnišej zhromadžinje běše wón mi tak derje zesłodžal. A někto njedželu, wonka pod hołym njebjom, mjez kerkami a štomikami sy sej móhł telko skibkow z talerow brać, zo sy potom woprawdže nasyceny šol ...

„Serbske wosady“ a kemše

Džensniši džen wjele cyrkwinskih sobudželačerjow měni, zo su kemše swój centralny woznam we wosadnym žiwjenju zhubili.

Woni zastupuja mjenjenje, zo dyrbi so město toho wosebje džěło w jednotliwych skupinach a kruhach zesylnić, dokelž njebudu wosadni cyrkwe přichoda hižo kemši chodźić.

My smy w Rakecach w tutym nastupanju něšto hinaše nazhonili. Na normalnych kemšach njedźelaj dopodnja su tež pola nas zwjetša starši wosadni, ale njedźiwajcy na to zda so nam, zo steja kemše jako centralne wosadne zarjadowanje tež džensa na přemim městnje.

Před třomi lětami smy započeli naše džěło předewšěm na tak mjenowane domjace kruhi koncentrować. Do tutych domjacych kruhow slušeja pjec abo šesć młódsich mandželskich porow a sobustawy Młodeje wosady, kotřiž so porjadnje na wsach pola teje abo tamnje swójbje zhromadźuja. Wosadni, kotrychž běchmy na schadźowanju tajkich domjacych kruhow přeprošyli, chodžachu lědma hišće kemši.

Zwoprědka sej tež myslachmy, zo jich nihdy nanihdy wjace za kemšichodjenje njedobudźemy. Na mjenowanych zeńdženjach pak so přeco zaso za Božej službu a Božim blidom prašachu. A někak so samo wot so sta, zo počestej dwaj domjacej kruhaj sobu skutkowac na přihotowanju a wuhotowanju Božich službow. Podobne bě tež wuwieće w kruhach Młodeje wosady. To drje njeje k porjadnemu kemšichodženju dowjedło. Tola w poslednimaj lětomaj su wěste Bože služby nastali, na kotrež swójb, kotrež do našich domjacych kruhow slušeja, a ludźo z Młodeje wosady porjadnje chodža. Je to wob lěto někak dwanaće Božich službow. Zdžěla mamy so na tajkich kemšach po porjedze našeje krajneje cyrkwe, zdžěla wuhotujemy tajke

kemše po čisce nowym wasnju. Kóždy króc so na přihotowanju a přewjedženju wjacori wosadni wobdžěleja. Na bibliskim rozpominanju zaběrany so hromadže z tekstom předowanja. To je za fararja při přihotowanju předowanja wulka pomoc, zo by situaciju swojich poslucharjow prawje zapřimnył. Džeń a husćišo přihotuja tute skupiny same teksty za kemše: modlitwy, informacije, powitanje atd.

Někotři starši wosadni njejsu z tutyimi nowymi kemšemi přezjedni. Woni měnja: „Cyrkej ma cyrkej wostać.“ To pak su poprawom jenož tajcy, kotřiž zrědka kemši chodža. A runje ci swěrní a naši serbscy kemšerjo, kotřiž slušeja do staršeje a starše generacije, zajimuju so džeń a wjace za tajke wosebite kemše. Wšako na tajkich kemšach začuwaja, zo njejsu sami, ale wosrjedź młodeho wosadneho luda. Husto chodža woni hromadže ze swojimi džěćimi a wnučkami kemši.

Wo přemóžacych wuspěchach wšak njemóžemy hišće rozprawjeć, tola rozděl je wočiwidny. Na normalnych njedželskich kemšach mamy na 100 hač 120 kemšerjow, na wosebitych kemšach pak 250 hač do 300 kemšerjow. Při tym so jedna wosebje wo młody lud.

Njech je to w druhich kónčinach hinak; tola za naše serbske wosady sej zwěrimy prajić, zo so wuplaći, hdyž wšitke mocy tež za kemše naložujemy. Při tym měło so po móžnosći wjele młódsich a staršich wosadnych na přihotowanju a přewjedženju Božich službow wobdžělić. To nam pomha, zo budžeja naše kemše woprawdžitosći bliše a zo dawaja wotmołwu na prašenja našeho časa.

A to je pře wšu měru wažne, přetož hewak sej rubimy móžnosć, zapřimnyć a zrozumić, što Jězús Chrystus džensa za nas a za swět woznamjenja.

J. L.

Swjataj našeho časa

W Umbriskej, w kraju Franciskusa Assisiskeho, steji stary, mały klóšter z lěta 1370; najstarši džěl klóštra pak je najskerje w léce 1000 nastal. Jeho mjeno je Eremo Franciscano. Znowa založila je tutón klóšter Madre Maria. A mjez tutej žonu a Albertom Schweitzerom běše nastalo rjane přečelstwo a tak mjez klóštrom Eremo a skutkowanišćom Alberta Schweitzera, Lambarene w afriskim kraju Gabun.

Valeria Pignetti zastupi wokoło lěta 1900 do jednoho romskeho klóštra a rěkaše nětko Sorella Maria. Schweitzer bu w tutym času farski wikar w Straßburgu. Klóšterske žiwjenje Mariji njedosaħaše. Tuž prošese bamža, zo by jej dowolił, z klóštra wustupić a založić małe zhromadženstwo, kotrež měješe z modlenjom a krutym džěłom Franciskusow duch zdzeržeć. Jej so to dowoli, a w léce 1918 wopuši wona Rom. Ju přewodžeše Sorella Immacolatella. Teje staršej běštaj při zemjerženju

w Siciliskej wo žiwjenje přišloj. Tuž běše wona w klóštrje wotrostla a tam so ze Sorellu Mariju zeznała.

Wobě žonje pućowastej a pytaštej tojšto lět městno, hdež mǒhloj wostać a w franciskanskim duchu služić. Marijina strowota njeběše najkrućiša. Tuž měješe Sorella Immacolatella druhdy korbik z kokošku při sebi, zo by so Maria tu a tam z jejkom posylnić mǒhla.

Na jednym tajkim pućowanju w léce 1924 wuhlada Maria wot daloka Eremo. A jej so zda, zo mǒhlo to trajace městno za nju a jeje přewodnicu być. W léce 1926 poča wona klóšterske twarjenje ponowić. Klóšter běše wot lěta 1860 hižo wopušćeny. Pódlarjaneho, jednoreho klóštra steješe cyrkej, kotraž bu wjele pozdžišo přitwarjena. Madre Maria sej žadaše, zo ma so tuta cyrkej zwottorhać. Džělačerjo pak so spječowachu a bojachu so přiwěrliwje, zo mǒhlo so při tym njezbožo stać. Madre Maria pak so njeda zamylić. Cyrkej, kotraž myleše jednoru jed-

notu klóštra Eremo, bu zwottorhana. Sorella Jacopa, slepa žona, stražowaše jako swěrna pomocnica nad džěłom. „Wona hlada z rukomaj“, prajichu tamni twarscy džělačerjo.

Madre Maria wumřě 5. septembra 1961, w polnocy. Jeje tworičelski, wumělski mystiski duch pak je na tutym čichim městnje měra wšudžom začuwać.

Madre Maria a Albert Schweitzer, wobaj lubowaštaj hospodliwosć. Wobaj njechaštaj měć hołdowanje a džěštaj wšemu z puća, štož zdaše so być grandiozne a štož jenož prestižej služeše. Wobaj lubowaštaj franciskansku skromnosć. Wzdaštaj so nabožinskih diskusijow. Město toho pak měještaj za najwažniše Jězusuwu lubosć, kotraž wjedže k měrej. Schweitzer čuješe so jako wučomnik Franciskusa a pokazowaše to tež we swojim žiwjenju w Africe, tam w Lambarene, hdež mějachu čłowjek, zwěrho, rostliny, zemja a woda w přezjednosći žiwi być. To samsne zwoprawdži Madre Maria w Eremo, hdež namakachu běše hołbje swój domčk, hdež maja štomy mjena a hrónčka, hdež dušny wosol džeń wote dnja twory z doła do klóštra horje nješe. Tež někotrehožkuli mučneho hosća je won nješi. Pře wšu měru rjany je puć, kiž wjedže do klóštra. Wjele, wjele ludži je tu w zašłosći swoje žiwjenje na hluboko pobožne wašnje wuhotowało. Za Lambarene so tu wšědnje modlachu. Emmy Martin, Schweitzerowa sobudžělačerka, běše tojšto króc w Eremo.

Džensa je tam, w čichej harmoniji, džewjeć sotrow. Sorella Agnese bě přewzała nadawki njebočičkeje. Nětko pak klóšter nawjeduje młoda francoska lěkarka Sorella Maria-Claire. Hromadže ze swojej přečelku Amandu so prócuje, žiwjenje w duchu Madry Marije dale wjesć. Sotry, kotrež su tam hižo wjele lět žiwe, su zestarile. Najmłódszej sotře zastarujetej stare, mjez nimi jednu čězkochoru inwalidku. Tak kaž je to něhdy Madre Maria za porjad postajila, so tam mjez 10 hodž. wječor a 9 hodž. rano njerěči. Kóžda sotra znaje swoje nadawki. Swěčki rozswětluja wječornu čmu. Woń kwětkow a kćenjow wupjelnja powětr. Schweitzer rjekny něhdy: „Wjeselosć słuša ke křesćanstwu kaž woń ke kwěće.“ Wo tutej wjeselosći swědči tež Eremo.

Madre Maria a Albert Schweitzer njeběštaj so ženje widžaloj. Maria pisaše 14. januara 1950 přeni raz Albertej Schweitzerej. Jeje listy swědča wo hlubokej lubosći a česćownosći před Schweitzerowym džěłom. Wobaj měještaj wulku česćownosć před žiwjenjom. W Lambarene a w Eremo knježeše jedyn a tón samsny swobodny duch pobožnosće.

Tuto čislo je zestajil H. Šolta.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadza jónkróc za měsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjadowe Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamołwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswačidski. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin. — Čisć: Nowa Doba, čisćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1612).